

Hietaneilikka

Sandnejlika

Dianthus arenarius

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Rauhoitettu (LSA 521/2021)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Monivuotinen, 10–25 cm korkea ja kukkiessaan näyttävän näköinen hietaneilikka kuuluu kohokkikasveihin. Yksittäin kasvavat valkoiset kukat ovat kookkaat ja hienotuokuiset, ja terälehdet ovat kapealiuskaiset. Hietaneilikka kasvaa tiiviinä mättäinä. Sinivihreät lehdet ovat jäykät, vahapintaiset ja lähes neulasmaiset. Hietaneilikka kukkii heinä-elokuussa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Hietaneilikka kasvaa hiekkakankailla, avoimilla harjunrin-teillä ja rapautuneilla kallionrin-teillä. Sitä tavataan Etelä- ja Itä-Suomessa hajanaisesti etelään viettävillä paahderinteillä, joilla lämpöolot ovat äärevät ja vettä läpäisevä hiekkamaa kuivuu nopeasti. Kasvillisuus on yleensä niukkaa ja puusto harvaa.

Nykytila ja uhkatekijät

Hietaneilikka on uhanalaistunut paahdeympäristöjen taantu-misen myötä ja sitä uhkaa pääasiassa aiemmin avoimien elinympäristöjen umpeenkasvu. Lajin harvinaistuminen joh-tuu ensisijaisesti soranotosta, metsänistutuksista ja kulojen vähyydestä. Myös lisääntynyt tyyppilaskeuma rehevöittää alun perin karuja harjumetsiä. Rauhoituksesta huolimatta hietaneilikkaa on siirretty puutarhoihin. Noin kymmenesosa hietaneilikan tunnetuista kasvupaikoista sijaitsee suojelualu-eilla.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan hietaneilikan kasvupaikan turvaami- sessa tärkeintä on puuston avaaminen ja maanpinnan rikko- minen. Puuston harventaminen ja hakkuutähteiden poistami- nen lisäävät alueelle lankeavan valon määrää ja vähentävät maanpinnalle kertyvän karikkeen lannoittavaa vaikutusta. Maanpintaa rikkomalla ja kanervaa ja jäkälää poistamalla saadaan kivennäismaata esille paksunkin kuntakerroksen alta. Paljas kivennäismaa on tärkeää hietaneilikan siementen itämiselle. Hoitotoimia tehtäessä on varottava kasvavien tuppaiden vahingoittamista.

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Ret- keilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Kittamaa, S., Rytteri, T., Ajosenpää, T., Aapala, K., Hallman, E., Lehesvirta, T. & Tukia, H. (toim.). 2009. Harjumetsien paahdeympäristöt – nykytila ja hoito. Suomen ympäristökeskus. Suomen ympäristö 25/2009. 88 s. Verkkojulkaisuna: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=332739&lan=fi&clan=fi>. [Viitattu 8.6.2010.]
- Laine, U. 1997. Hietaneilikka – stor sandnejlika. Teoksessa: Rytteri, T. & Kettunen, T. (toim.). Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus ja Kirjayhtymä Oy, Helsinki. S. 132–133.

Kuva: Leena Eerola